

Guldgruva. 800 hyllmeter innehåller enorma mängder klipp och klippen är så många att ingen har räknat, säger Viveka Högnäs-Mellner, Eva Stockmann och Gun Grönroos på Brages pressarkiv.

Flinka fingrar i aktivt arkiv

Tidigare klippte och klistrade man. I dag knattar tangentbordet. Men principen är den samma. Att arkivera de finlandssvenska tidningarna. Det har Brages pressarkiv gjort i hundra år. Det är Nordens äldsta urklippsverk.

Och arkivet är imponerande.

"Vi har 800 hyllmeter material och den gemensamma nämnaren är de finlandssvenska tidningarna", säger arkivredaktör **Viveka Högnäs-Mellner**.

Hon rör sig vant i labyrinten av höga hyllor som står tätt och är belamrade med mappar och boxar för urklipp. Doften av trycksvärta och papper är tydlig.

Längst inne hos Brages pressarkiv, som verkar i en lokal i ett 1870-tals hus i kvarteret Lodjuret i Kronohagen, finns ett hörnrum som är avsett för alla som kommer för ta del del av samlingarna. Det är fråga om 850 besökare i året men på arkivet välkomnar man många fler.

Samlingarna är unika, inte bara för mängdens, mångfaldens eller språkets skull utan för att man har klippt och arkiverat målmedvetet och konsekvent i 100 år. Arkivet ger en heltäckande bild av ett förlopp och är en guldgruva att ösa ur. Det långa perspektivet gör att allt från studerande och släktforskare till författare, lärare och forskare med fokus på mycket varierande ämnen har glädje av och tar tillvara den finlandssvenska guldgruvan.

"Brages pressarkiv är sorterat i fyra avdelningar som innehåller biografiskt, allmänt, topografiskt och Grotenfeltiska samlingen", nämner arkivchefen **Eva Stockmann**.

Det biografiska materialet hör till det populäraste och till exempel har de mest lästa författarna en egen hylla och egna mappar. Det

Framtidsvision från 1937.

finns både recensioner och intervjuer med såväl författare, musiker som skådespelare. Men även politiker, idrottare och andra påverkare har sina givna plats.

Godbitar från Helsingfors

Också den topografiska samlingen innehåller godbitar om till exempel Helsingfors stads historia sedd ut tidningsartikelns perspektiv. Godbitar som att dåvarande stadsdirektören **Erik von Frenckell** förkunnade i Hbl i september 1937 att Helsingfors får en "underground", det vill säga metro, tidigast 2037.

I den allmänna avdelningen hittar man till exempel historia, politik, debatt, idrott, ekonomi och

kultur. Man har uttryckligen klippt artiklar och notiser men låtit bli bilder för att spara på utrymme. Så något fotoarkiv är Brages pressarkiv inte.

Och bakom den Grotenfeltiska samlingen står **Maria Grotenfelt** som klippte och arkiverade på eget initiativ mellan 1860 och 1910. Maria Grotenfelt (1846–1926) hyste stort intresse för aktuella händelser och skapade en imponerande klippsamling, som donerades till dåvarande Brages Urklippsverk där den klassificerades.

Digert handarbete

Arbetet i arkivet är främst omsorgsfullt handarbete. Alla artiklar som ska arkiveras ska också klippas.

"Trots ett samhälle där allt fler funktioner sker elektroniskt klippas tidningarna fortfarande. Vi har några frivilliga som sedan viker urklippen och lägger dem i boxar. Numera limmar vi inte. Men sedan 1990 finns allting dessutom i en diger referensdatabas", tillägger Högnäs-Mellner.

Databasen Press innehåller hela 250 000 referenser och växer med omkring tiotusen poster varje år. I den ingår referenser till en stor del av de finlandssvenska tidningarna.

Jubileumsåret till åra vill man satsa på synlighet.

"Vi har öppet alla vardagar med undantag för sommarstängt sex veckor kring juli. Kom gärna på besök. Vi visar och berättar. De flesta har stor behållning av urklippen", tillägger Högnäs-Mellner.

Arkivet är öppet för alla, man uppstår ingen avgift, med undantag för en avgift för eventuella kopior, och man får inte låna material. Däremot är det tillåtet att kopiera eller fotografera för eget bruk. Ursprungligen hette arkivet Brages urklippsverk och benämningen Brage hänför sig till den folkloristiska föreningen Brage vars grundare och ordförande **Otto Andersson** blev den drivande kraften bakom arkivet. Brages pressarkiv finns på Riddaregatan 7 A 1, tfn 09 633 342.

Rappt redskap. Saxen har tillhört arkivets första chef Gustava Klingstedt.

Foto Leif Weckström

Snudd på asfalt. 6mR-klassen är en av många i Sveaborgsregattan som man kan följa med från land. Datum för årets regatta är 14 augusti.

Snabba och stolta, stora och små. Sol, segel och en spännande jakt på seger till sjöss. Nordens största regatta för träsegelbåtar, Sveaborgsstopet, hör till de mer publikvänliga kappseglingarna. Sveaborgsstopet har nämligen en bana som folk på land kan följa med.

Det är klassiska träsegelbåtar som hajar, drakar, sexor och åttor samt skär-gårdskryssare, folkbåtar och allmoge-

båtar som ger sig ut i jakten på trofén, Sveaborgsstopet. För de flesta är regattan i vattnen utanför innerstan sommarens enda kappsegling och stämningen är mer lekfull än allvarstygnd.

Sveaborgsstopet har redan ett kvartssekel bakom sig och är numera en etablerad regatta som lockar tiotals träsegelbåtar till Helsingfors. I kappseglingen deltog i fjol nästan tvåhundra båtar och det

finns ingen anledning att tro att intresset skulle svikta i år.

I år kappseglar träbåtarna om äran att vinna Sveaborgsstopet på lördag den 14 augusti. Startskottet brukar gå vid middagstid och banan går från Kronbergsfjärden förbi Brunnsparken mot Rönnskär. Utmärkt plats att följa med och se är till exempel Ugnsbolmen. Och efteråt samlas nästan alla båtar i hamn på Sveaborg.

Hundratals nordiska sjökadetter på stan

Över 200 blivande sjökadetter från de nordiska länderna sätter färg på innerstan i början av augusti. Sjökadetterna möts den här gången i Helsingfors och som värd står Sjökrigsskolan med kommodor **Henrik Nystén** i spetsen. Sjökrigsskolan verkar på Sveaborg.

Det första fartyget som anlöper Helsingfors är norskt och det är fråga om den tremastade barken Statsraad som lägger till vid kajen i Södra hamnen den 4 augusti. Ombord finns en besättning på hundra personer och ankomsten sker med pompa och ståt. Många i besättningen ska näm-

ligen klättra upp i riggen och så seglar man in sjungande.

Allmänheten får besöka barken och andra farkoster och man kan följa med både invigningen på Salutorget den 5 augusti och avslutningen på Senatstorget den 7 augusti. Men man kan också ta del av söndagens mässa som hålls på fyra språk i Domkyrkan.

De nordiska sjökadettdagarna har arrangerats sedan 1948. Finland har tagit del av programmet sedan 1967 och agerat värd tio gånger. Men det är första gången som programmet går av stapeln i Helsingfors.

Foto Sjökrigsskolan

Foto Leif Weckström

Sommar och sol = Helsingforsveckan

Helsingforsdagen den 12 juni har förvandlats till en fest och festival som pågår över två veckor, från 3 juni till 20 juni. Senast med festivalryan ska sommaren, solen och värmen ge sig till känna i stan. Och programmet syns, hörs och smakar på gator och torg, stränder och gränder. Hedersgäster är nästa års kulturhuvudstäder, Åbo och Tallinn som tar Senatstorget i besittning 11.6 och 13.6.

Till Helsingforsveckans traditionella höjdpunkter hör Sambakarnevalen som

startar den 11 juni och fortsätter på Helsingforsdagen. Sambakarnevalen firar nu 20-årsjubileum och Helsingfors fyller 460 år. På födelsedagens program står den stora hantverkar- och designmarknaden som fyller Esplanadparken och så firar man staden i stadsdelarna genom olika program. Museer och brandstationer håller öppet hus. Och så kan man alltid fira sin stad som småpojkar på en av de många fina sandstränderna i stan, njuta av läget vid vatten.

I korthet

En dag på landet

Tidsresan är lek och drama där barnen träffar folket på Knusbacka gård i Herttonäs. Barnen får leva sig in i förhållandena på 1800-talet och ta del av vardag och sysslor på landet. Tidsresan tar två timmar och är främst avsedd för barn som fyllt fem och har sällskap av förälder eller varför inte mor- eller farförälder. Tidsresan går ytterligare några gånger, sö 30.5 kl. 13, lö 12.6 kl. 10 och sö 13.6 kl. 13. Knusbacka gård finns i anslutning till Herttonäs gård vid Borgbyggargvägen 12. Tidsresan startar utanför restaurang Wanha Mylly.

Äventyr på Sveaborg

En annan slags tidsresa utspelar sig på Sveaborg. Den här gången har självaste Augustin Ehrensvärd, som byggde Sveaborg, huvudrollen. Ehrensvärd oroar sig, fästningsarbetena går inte enligt tidtabellen, någonting skumt är på gång och kungen är på väg. Han behöver hjälp att nysta upp ledtrådar och där kommer publiken, barnen mellan 6 och 12 år, jämte föräldrar in i bilden. Äventyret gestaltar 1700-talets liv på Sveaborg. Kommendanten och den sluga ränsksmidaren ges på svenska alla fredagar mellan 15 juni och 7 augusti. Start kl. 12 från kiosken i Artilleriviken. Äventyret tar 1,5 timmar.

Läsplattor på tre bibliotek

Helsingfors stadsbibliotek har skaffat läsplatator för e-böcker och sådana finns att låna på tre av biblioteken. Läsplattorna är färdigt laddade och finns att låna i biblioteken i Malm och Böle samt i Bibliotek 10 i Posthuset. Lånet kostar ingenting men man kan inte förhandsbeställa eller förlänga lånetiden som är en vecka. I det här skedet har man laddat ner litteratur som inte berörs av upphovsrätten, det vill säga främst klassiker som verk av bland andra Topellius, Runeberg och Strindberg.

Internet för nybörjare

Låter googla som småbarn som dräglar och vad är egentligen e-post? Om internet och att använda sökmaskiner i datorn handlar höstens kurs Internet för nybörjare. Främst är den avsedd för lite äldre som inte är vana vid dator. Arbis Östra har ordnat motsvarande kurser tidigare och de har varit populära. Höstens kurs innehåller tre gånger, 24.9, 1.10 och 8.10 och pågår kl. 9.30–12.00. Kursen E-post ordnas 15.10 kl. 9.30–12.00 och alla som deltar lär sig skicka, ta emot och svara på mejl. Kursen förutsätter att man kan använda datormus. Anmälan till Arbis Östra.

Afrika aktuellt i Arbis

Arbis på Dagmarsgatan har Afrika som specialtema under den kommande säsongen 2010–2011. Den stora Afrikadagen ordnas den 28 januari men temat genomsyrar alla ämnen på ett eller annat sätt. Anmälningarna till höstens och vårens kursen börjar 23 augusti och pågår två veckor. Exakt tidtabell finns i programhäftet som utkommer i början av augusti.

Liten lucka blev stort rum för många

Från en lucka i foajén på Svenska teatern till ett rejält tilltaget vardagsrum i Kampen. Luckan har blivit större, fått bredd och är idag framför allt en gemensam finlandssvensk nämnare.

”Luckan på Simonsgatan är en alldeles annan plats än den ursprungliga biljett- och infoluckan som öppnade i foajén på Svenska teatern för 18 år sedan. Om två år ska vi fira tjugo år och då blir det fest”, säger Luckans verksamhetsledare **Jessica Lerche**. I år firar man också jubileum, det är tio år sedan föreningen, som driver verksamheten, startade. Men det egentliga jubileumsåret är först om två år.

I fjol räknade man över 280 evenemang eller program i Luckans lokaler på Simonsgatan. Det betyder program alla vardagar i veckan.

400 000 besöker Luckan på internet och så kommer tusentals till själva lokalen.

”Vi räknar med 60 000 besökare i året, det vill säga över hundrafemtio per dag. Och för att vi har så många besökare gjorde vi om inredningen. De ganska obekväma pallarna har ersatts av mjuka sköna soffor. Soffor som inbjuder både till samvaro och möten. Samtidigt är sofforna sådana att man kan ställa sin bärbara dator på bordet framför och jobba lite”, säger **Sebastian Weckman** som har planerat den nya inredningen.

Foto Leif Weckström

Liv i Luckan. Kalle Norrblom, Jessica Lerche och Sebastian Weckman styr och ställer i Luckan.

I lokalen finns givetvis wlan och så finns ett halvt dussin datorer som man får använda utan avgift. Det mesta är förresten avgiftsfritt, utom egentliga program som bland annat Saftsalonger för barn eller musikkvällar för vuxna. Luckan har en välförsedd shop med till exempel en massa musik på svenska och en vrå för Brigade som riktar sig till invandrare och vill peka på de alternativ som finlandssvenskheten erbjuder. I huset finns också Ung Info som ägnar sig uttryckligen åt information till och verksamhet med unga.

”Till våra nya lanseringar hör webbtjänsten för unga. På portalen **www.ung-info.fi/fråga** kan man ställa frågor om det mesta och får svar inom en vecka, senast två”, säger Lerche. Och man kan fråga om allt från sexualitet, hälsa och boende till studier, examen och yrke.

Luckan trappar ner verksamheten till sommaren och håller stängt i juli.

”Vi öppnar på nytt i augusti och värmer upp. Och från Konstens natt den 27 augusti är det åter full rulle”, säger **Kalle Norrbom** som bland annat styr och ställer med program och evenemang.

Luckan finansieras med stöd av kommuner, staten och EU samt de finlands-svenska fonderna och föreningarna. Det offentliga stödet motsvarar numera tvåtredjedelar av omsättningen på 1,3 miljoner euro.

Upplev stan i kontrasternas kvarter

Långa längor av trähus i varma nyanser av rött och gult och välmående trädgårdar mellan byggnaderna. Trä-Kottby är en av de unika idyllerna i stan. Men det finns mycket mer att se i stadsdelen Kottby. I området ingår allt från Olympiabyn och dess stilrena funkismiljöer till det spännande Ormhuset som saknar motstycke.

Nordsjö är sedan en stadsdel av annan karaktär och atmosfär. Här finns udda trävillor, sandstränder med vidunderligt vackra vyer över Finska viken, reslig gammal barrskog och både modernistisk arkitektur som uppfördes för trettio fyrtio år sedan och snygg ny arkitektur i till exempel Solviken.

Både Kottby och Nordsjö ger en annorlunda uppfattning om staden, om dess rikedom på variation. Och båda stadsde-

larna är lätta att nå, till Kottby kommer man med många bussar och med spårvagn 1 och 1 A. Nordsjö ligger också behändigt, många bussar går och så förstås metron.

För att få en uppfattning om områdena ska man helst promenera och för att hitta rätta rutten kan man välja färdigt planerade. Det är förbundet för Helsingfors stadsdelar som har koordinerat information om de urbana stigarna.

På webbsajten **www.kaupunkipolut.fi** finns information om urbana stigar i stan. Allt är inte på svenska men i Nordsjö har man föredömligt nog inte bara lagt ut rutter och information om sevärdheterna på svenska. Man har också planerat fyra olika rutten. Meningen är att småningom bygga upp urbana stigar i alla stadsdelar.

De elva första stadsstigarna har redan en sammanlagt sträcka på 60 kilometer.

Hela världen med på festspelen

Foto Sakari Vilka

Finlands största festival, Helsingfors festspel bjuder än en gång på allt från teater och musik till cirkus, film och dans. Konstens natt med alla författarträffar, öppet hus på gallerier och program kring Tölövikens är som socker på bottnen.

Festspelen pågår främst i månadsskiftet augusti–september men sträcker sig över två veckor. Och det händer på scener, i tält och på klubbar. Festspelen bjuder på variationsrikedom och av det bästa av såväl inhemska som utländska artister och konstnärer.

Bland koreografer och dansare som gästar festspelen finns **Alain Platel**, **Anne Teresa de Keersmaecker** och **Jérôme Bel** från Belgien samt legendariska **Deborah Hay** från USA.

Nycirkusen representeras i år av den franska gruppen Les Colporteurs som underhåller i ett tält i Södervik. Och som alltid riggar man upp festspelstältet vid Tokojstranden. I år uppträder en av Sveriges mest lysande sångerskor **Lisa Nilsson** i tältet och så kommer **Martha Wainwright** att tolka **Edit Piaf**.

I kulturfabriken Korjaamo och på Stage uppträder tolv internationella grupper och en så ges en mönstring av finländsk teater, Finnish case. På det klassiska musikprogrammet står bland annat London Philharmonic Orchester och violonisten **Viktoria Mullova** gästspelar som solist för Helsingfors Barockorkester. **John Storgårds** dirigerar Helsingfors stadsorkester i en Schumannkoncert med Lettlands statliga kör och **Leif Segerstam** leder Tapiola Sinfonietta i Sibelius sju symfonier i en serie på tre konserter. För den lättare musiken står bland andra **Paula Koivuniemi**, **Anna Puu** och Dallapé-orkestern som har återuppstått.

